

Inserati se sprejemajo in velja
kristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — k.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

Po pošti prejemati velja pri trikratnem
izhajanju list za celo leto . . . 10 gl. — kr.
" polleta . . . 5 " — "
" četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.
" pol leta 4 " 20 "
" četrt leta 2 " 10 "
Posamezne številke — " 7 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za četrt leta 1 " 50 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr.
več na leto.

V prvem četrletju ostane še vse pri
starem, tedaj se na „Slovenca“ naroča kako,
pred.

List pošljemo vsem dosedanjim naročnikom.
Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj,
ker ga sicer smatramo kot naročnika. Tudi
prosimo tiste gospode, ki naročnine še niso
poravnali, da bi to storili prej ko mogoče, da
tudi mi poravnamo račun v tiskarni.

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih
nakaznicah (Postanweisungen)

Kdor je kaj na dolgu, naj vendar v tem
času poravnava.

Vredništvo in opravništvo.

Obrtništvo pa državni zbor.

V.

Ena naj glavnih pritožb naših obrtnikov
je ta, da jim havzirarji hodijo v škodo, ki ve-
čidel slabo in zavrženo blago od hiše do hiše
ponujajo in ljudi odvrtaajo od domačih samo-
stojnih obrtnikov, ki jim svojih poštenih in

dobrih izdelkov ne morejo dajati po tako nizki
ceni, kakor taki havzirarji. Kdor je šel takim
pohišnim prodajalcem enkrat na limanice, se
v drugo s cer ne dá več lahko preslepiti, ker
se kmalo prepriča, da je kupil sicer ceno, pa
jako slabo blago, ali obrtniki imajo vendar le
škodo. Iz vseh krajev so se toraj čule pritožbe
zoper havziranje, in soglasne zahteve, da bi
se tako prodajanje po hišah odpravilo.

To zahtevanje je popolnoma opravičeno.
V prejšnjih časih imelo je havziranje svoj
pomen; ako je hotel kdo kaj kupiti, moral je
navadno iti v mesto ali trg k kupcu, da si
je dotično reč kupil. Ker ni bilo železnic, pošt
in vsestranskih cest, prizadevalo je to ljudem
mnogo sitnosti, truda in stroškov, in zato so
bili veselji, ako jim je kdo potrebne reči pri-
nesel domu, in so jih mogli dobiti ceneje, ka-
kor bi jih bila stala pot v oddaljeno mesto
ali trg. Toda te razmere so se zdaj spremenile;
skoraj v vsaki vasi ali večjem kraju naselil
se je kak kupec, pri katerem se vse potrebne
reči dobé skoraj po ravno tisti ceni, kakor v
mestih ali trgih. Kjer pa takih krpcev ni, za-
morejo si ljudje vsled železnic in vsestranskih
poštinih zvez reči naročiti iz mesta ali trga.
Vendar pa havzirarji tudi dandanes še hodijo
okoli, in večina njih, vsaj po drugih deželah,
pripada k izvoljenemu ljudstvu Abrahamovemu.
Kar pa v fabrikah zavržejo, kar je slabo in po-
manjkljivo, izroče fabrikanti takim havzirarjem,
ki to v krosoji raznašajo po svetu in ljudem
ponujajo kot izvrstno blago. Dostikrat se tudi
prigodi, da kje kak kupec pride na boben;
kak bogatejši tovariš kupi navadno po jako
nizki ceni njegovo zalogo, si obdrži boljši reči

v svoji štacuni, slabeje pa razdeli med hav-
zirarje, ki mu jih raznašajo po širokem svetu.
Ker je še vedno ljudi dovolj, ki se jim toži
iti v štacuno in so veseli, da zamorejo doma
kaj kupiti, taki havzirarji svoje blago navadno
kaj lahko spečajo. Ljudje so sicer ogoljufani,
ker za dober denar navadno kupijo slabe reči,
a še bolj so ogoljufani domači obrtniki, ki
svojih dobrih in poštenih izdelkov ne morejo
prodati, ker so taki havzirarji svojo ničvredno
šaro med ljudstvom raztrosili. Opravičena je
toraj njih pritožba zoper havziranje in njih
prošnja, da bi se to čmejilo ali pa čisto od-
pravilo. Obrtniki plačujejo davek, taki postop-
pači pa spravljajo dobiček.

Obrtnijski odsek državnega zbora je toraj
vzel v resni prevdarek, kako bi se odpravila
tudi ta kuga. Ker pa je havzirski patent
skupna zadeva, o kateri se morate dogovoriti
naša in ogerska vlada, se reč dozdej v držav-
nem zboru še ni mogla vzeti v pretres, pač
pa se je ministerstvu v posebni resoluciji prav
toplo na srce položilo, naj se z ogersko vlado
dogovori, kako bi se predručilo tudi havzi-
ranje, da bi se vstreglo željam naših obrtnikov.
Vlada je to reč tudi že v roke vzela in za
zdaj predložila državnemu zboru postavo, ki
določuje, da imajo pri dovolitvi havziranja
prvo besedo politične, ne pa davkarske ali
finančne gosposke, ki so to dovolitev dajale
slehnemu, ki se je oglašil, samo da so več
dohodkov pridobile. Politične gosposke pa ne
bodo gledale na to, da se več takih licenc ali
dovolitev odda, ampak ja se izpolnijo tudi
želje obrtnikov. Sicer pa odsek pričakuje, da
se bode v prihodnji sesiji državnemu zboru

Šest vprašanj o posvečevanju nedelj in praznikov.

Spisal

P. E. H. O. S. B.

(Dalje.)

VI.

Meseca februarja l. 1830 veslala je v se
verni Ameriki po Misissippiju ladija „Helen“ ime-
novana. Nje voditelj zahteval je od nekega
matroza, (ladijskega hlapca) opravljanje hlap-
čevskih del; a ker je bila nedelja, dejal je
matroz, da tega ne storí. Voditelj ladije dejal
je, da tú ne velja ukaz o posvečevanju nedelj
(katerega je izdala vlada); a matroz odvrnil
je, da zanj povsod velja. Naó veli mu vo-
ditelj, naj gre na suho koga iskat, da zanj
posel opravi. Toda tudi tega branil se je
matroz, rekoč, da se ne ve zato pred Bogom
opravičiti. — Od jeze se tresč izplačal je
vodnik ubogemu matrozu pristoječo mu mezdo
in ga iz službe spodil. Bedni matroz odšel
je pobit ter sam pri sebi mislil: Nekaj mi
bode to vsakako koristilo, kajti božja volja je
to. In res je bilo dobro zanj. V nekaj dneh
počil je kotel parnikov in vsi morniki so poginili.

Mlinar v W. na Brandenburškem mlél je tudi
v nedeljo. Sosedje gredeč k sv. maši svetovali
so mu opustiti poslovanje in ž njimi v cerkev
iti. A mlinar, je bil tistih ljudi, katerim je
denar jedini smoter vsega delovanja, in ni hotel
slišati teh besedi. Ker je pa njegov malin
veter gonil, in se je veter obrnil ter od na-
sprotne strani p hal, moral je tudi on malin
tako obrniti. Pri tej priliki zadene ga pa
kolo in ga koj ubije. Ko so ga sosede vra-
čajoči se iz cerkve ubitega našli, rekli so vsi:
To je kazen božja! In prav so imeli!

Ako je dan danes toliko tožb slišati o
slabih trgovinskih razmerah in o malem za-
služki, o strašnej in se vedno bolj razširjajoči
revščini, o grozovitih povodnjih, požarih itd.,
kaj je pač glavni vzrok vsem tem nezgodam?
Druzega nič, nego onesvečevanje nedelj in
praznikov. Kedor je vse te navedene prilike
pazno prebral, spomnil se bode gotovo besed:
Oni so mojo saboto onesvečili, zatorej bodem
nad njimi svoj srd razlil in jih pokončal!

Te slabe razmere se pak ne bodo poprej
zboljšale, da se ne bode celo kristijanstvo bolj
oklenilo Boga in se ne bode bolj na posveče-
vanje nedelj in praznikov gledalo. In ako tega

že iz ljubezni do Boga nečemo storiti, imamo
dovolj povoda, to storiti radi nas samih, kajti
šestič: brez posvečevanja nedelj in praznikov
bliža se ne samo družbinsko, temveč tudi so-
cijalno, državno življenje svojemu propadu.

Marsikomu dozdevalo se bode to neisti-
nito ali vsaj nemogoče, in vendar je resnično,
ter netežavno dokazati.

Friderik II. kralj pruski, in prirčni
prijatelj brezbožnega Voltaire-ja, izjavil se
je že blizo smrti takole: „Zdaj še le spre-
vidim, kako nepremišljeno sem ravnal glede
vere (s tem namreč, da je s svojo nevero in
s svojim norčevanjem iz svetih stvari mnogo
škodo provzročil); rad bi dal najslav-
nejšo bitko kedaj dobljeno, da bi bile yerske
razmere takošne, kakoršne so bile pri mojem
nastopu“. Svojemu ministru za bogočastje pak
je dejal: „Če mi vere ne uvedeš, naj te vzame
h—č!“

Kaj je pač tega kralja primoralo se tako
izustiti? Gotovo nič družega ne, kakor bridke
skušnje prebite v življenju. „Le ta, ki ima
vero, ima tudi vest; brezvestni človek je tudi
slab državljan“, rekel je prilično papež Pij IX;
in ako je Guizot protestant dejal: „Ko neha

izročila tudi postava, ki bode čisto prestrojila havziranje.

Okrajji kočevski, ribniški in laški imajo gledé havziranja posebne pravice. Toda te pravice zadevajo le kupčijo s sadovjem iz južnih dežel. Ta privilegij obrtnikom ne dela nobene nadlege in v prošnjah za odpravo havziranja so nemške dežele, n. pr. Gorenje-Avstrijska odločno izrekle, naj se to havziranje pusti kakor je bilo. Naši rojaki, ki si posebno pozimskem času s takim prodajanjem posebno na Dunaji in po drugih večih mestih marsikteri krajcar zaslužijo, smejo toraj upati, da se jim njih dosedanje pravice ne bodo kratile, akoravno se bode drugo havziranje po želji naših obrtnikov zdatno omejilo.

Veliko pritožb je od vseh strani tudi gledé popotnih kupcev, ki v tem ali unem mestu mimogredé domačim kupcem na škodo napravijo razprodajo raznega blaga, katero večidel ni nič priča in so navadno ogoljufani, ki kaj tacega kupijo. Tudi v tem oziru so judje navadno naj bolj pretekani. Po dosedanji postavi ni bilo lahko mogoče zabranjevati takih razprodaj. Pri obravnavi nove postave pa odsek vladi v posebni resoluciji priporoča, naj strogo izvršuje davkarske postave in naj gleda na to, da domači obrtniki po takih popotnih razprodajalcih ne bodo trpeli škode. Ako se bode za tako razprodajo zahteval velik davek, bo marsikak tak mazač raje ostal doma.

Tako si je toraj obrtniški odsek, ali prav za prav njegova konservativna večina silno prizadevala pri novi postavi vstreči raznim željam naših obrtnikov, in preverjeni smo, da se bode v marsikterem oziru njihovo stanje zdatnoboljšalo, ako bode nova postava sprejeta in potrjena. Toliko za zdaj, prilično spregovorimo o določbah nove obrtniške postave še kaj.

Posvetovanje o gimnazijskem učnem načrtu.

Ker se večkrat šolske knjige brez potrebe menjujejo, in to stroške prizadeva starišem, učencem pa druge neprilichnosti, nasvetovala je komisija ali zbor v to sklican pod predsedništvom naučnega ministra naslednje: Bukve, ki se imajo rabiti na srednjih šolah potrjujejo se odsihmal le pod tem pogojem, ki se ima

pa pisateljem in založnikom prej naznaniti, da se v prvih petih letih, ako bode treba novih izdaj, pri uže potrjenih knjigah ničesa ne spremeni, izvzemši le poprave, ki so neizogibno potrebne v zadržaji in pri razvrstitvi. Ko bi se pa vendar pred časom kaj spremenilo, tedaj se tako spremenjene bukve ne prištejajo več uže potrjenim bukvam.

Ako bi pa bilo vendar le potreba kaj spremeniti, naj se potrebne in koristne poprave list za listom tiskajo in učitelju izročajo, ki bode s tem učence seznanil. Pri prenesenbah je pa treba ločiti poprave, ki so odveč, in potrebne poprave, prve je treba brezpogojno zavrniti, kar se pa drugih tiče, ki izvirajo iz pedagoških ali vednostnih ozirov, niso, da bi se prepovedale, ker bi ta prepoved zadela naj bolj vestne spisovalce in bi se tudi uže potrjene bukve izključile, ko bi važne stvarne poprave imele. Da se pa meja stavi bistvenim popravam in koristnim prenesenbam po jedni strani, a samovoljni prenesenbam na drugi strani, želeli bi bilo, da bi bukve zavrgli, ako ni moč stare izdaje rabiti poleg nove.

Povdarjalo se pa je, da so med potrjenimi bukvami tudi nekatere napačne, ki veliko pripomorejo, da se učenci preobkladajo. Na to se da odgovoriti, da je bilo l. 1876 ustanovljena komisija strokovnjakov, ki je preskušala uže potrjene bukve, in razsojevala o dopustljivosti bukev; kar jih je bilo primernih, zapisale so se v posebni zapisnik, ki je še dandanes podlaga zapisniku, ki se vsako tretje leto na novo sestavi, a preden se ta zapisnik objavi, se vsake bukve po posameznih strokah dobro preskusijo, kar ni več rabljivega ali zastarnega se zbríše, in sprejme, kar je na novo potrjenega.

Klasični jeziki so zmirom poglavitna stvar v gimnaziji in potrebno je da se veselje do klasikov zbudi pri mladini, a ure pomnožiti ne kaže, tedaj ostane le to, da se le nekaj klasikov v viši gimnaziji bere. Nasvetovalo se je: šolski veščaki naj sestavijo na podlagi programa, katerega bi odobrila višja učilna oblast, za vse jezike, ki se uče na gimnazijah, gramatike, ki se kolikor moči med sabo zlagajo, obsegati pa imajo le pouk v gramatiki, kolikor se ga dovrši v štirih spodnjih razredih in ki zadostuje za branje po viših razredih kot priprava, a zlagati se imajo te gramatike v terminologiji, v definicijah, v sistematični vredbi

človek v čeznaravni red verovati ter se mu nehče brez pogojno podvreči, takoj se urine nered v človeka in človeško družbo" — ni nam nič drugega povedal, kakor sveti oče. Friderik II. izkusil je resničnost teh besed in to je bil povod njegovemu navedenemu izreku. In vsak vladar, vsak uradnik, vsak župan, vsak človek se lahko o tem sam prepriča, in ako je pri zdravej pameti dejal bode z nami: „Tako je srečnega vladanja ne v državi, ne v občini in tudi v družbini ni, ako vladajoči ali vladani nimajo vere“.

Na Pruskem vršilo se je l. 1873, 649 sodb zaradi krive prisege, l. 1875 povikšalo se je to število na 787! In gotovo se do današnjega dne še nič ni zboljšalo, kar se sklepa iz tega, da je leta 1877 več okrajnih oblastev vsled mnogih krivih priseg izjavilo, „v srci mladine buditi strah pred Bogom, da se s tem vzbudi sveti strah po nepotrebnem imenovati božje ime“. — In če bi sodnijske pisma Avstrije preiskali, dokazalo bi se po njih lahko, da čem bolj gine vera, tem bolj se širi greh; saj se skoraj vsaki dan lahko čita, da ni nič

kaj novega, ako mož ubije svojo ženo, sin svojega očeta, brat svojega brata ali pa narobe!

Gotovo pa je, da čem bolj vera hira in gine, tem bolj širi se greh in hudobija, kar smo že prej dokazali. In prav zato, ker brez posvečevanja nedelj in praznikov ne more vere biti, in ona vera, katera še ni pošla, brez dvombe zgine „ko kafre puhtai lek (Kozeski)“, s tem pa nered v družini, občini in državi nastane, prav zato je res, da brez vere, brez posvečevanja nedelj in praznikov mora družbinsko in državno življenje propasti!

Zato je čisto neumljivo, zakaj celo nekatere očetje uradniki in občinski zastopniki pospešujejo onesvečevanje nedelj in praznikov, ali če tega ne, vsaj ne zavirajo onesvečevanja z vsemi svojimi močmi. — Saj to nič drugega ni, nego skazenje morale in ljudij; tem si sami pot v pogubo delajo! Ako oče, uradnik ali občinski prvosednik sam, tretje božje zapovedi ne česti, kako sme potem zahtevati, da otrok, dekla, podložnik 4. 5. 6. 7. 8. 9. in 10 zapoved božjo bolj česti, kakor on sam tretjo.

(Dalje prib.)

in razvrstitvi učne tvarine, kar učeniku in učencem učenje zlajšuje, a gramatikikalno izobraženje učencev pospešuje, ker jim da pogledati, kako se posamezne jezikoslovne postave med sabo vežejo in v čem se (pri posameznih jezicah) razlikujejo. Take gramatike bi se izredno jemale uže v rokopisu v pregledovanje, in ko bi jih strokovnjaki potrdili, bi veljale take gramatike za dalj časa, n. pr. kakih 10 let za edino veljavne in dopustljive po srednjih šolah na Avstrijskem.

Shod veščakov je sicer spoznal, kolike važnosti, kolike koristi bi bile take slovnice za latinski, grški in nemški jezik, da se budi jezikova zavest in se odstrane težave, ki so zvezane s priučanjem gramatike, a slobodno naj bi bilo izdelovati take gramatike, ker bi učna oblast vsikako lahko vplivala, da daje migljaje in priporočuje; vendar se niso izrekli za to, da bi se take gramatike v odločenem času izključljivo rabile, in to so zavrgli iz obzira na pedagogiko didaktiko, in vedo.

Politični pregled.

V Ljubljani 23. junija.

Avstrijske dežele.

Iz Insubrucka. Šolski nasvet poslanca Glatz se je izročil odseku 9 udov. Falk in tovariši nasvetujejo, naj se daje pravica v srenjski odbor voliti in voljenim biti vsem tistim, ki v srenji stanujejo, in tam od svojega premoženja prihodnino plačujejo. (Merodajaven bi bil tedaj davek, ne glede na to, ali so davkoplačevalci že srenjčanje ali ne).

Iz Zagreba. Povrativši se iz svojega potovanja v granici, poslal je svitli ban zahvalno pismo posvetnej oblasti za presrčne dokaze vdanosti in lojalnosti. Županoma v Karlovcu in Senji je posebno pisal; zatrjuje v pismu, da bode deloval na pospeh gmotne koristi prebivalstvu.

Edlnost bode vzhajala od 1. julija po dvakrat na teden.

Dziennik Polski poroča iz Dobromil, da so samostan oo. Bazilijanov izročili (predal) oo. Jezuitom. Pri predaji so bili navzoči: vladni komisar, provincial Bazilijanov, Sarncki, provincial jezuitov, Jackovski in bivši rektor noviciatu Sepanovski. V samostanu sta ostala le dva Baziliana, jeden domač in jeden tujec. Drugi Bazilijani dobé pokojnino vsega leta in odhajajo. V samostan pride rektor o. Riedel. Noviciat bodo odprli še le septembra, med tem bodo pa samostan, ki je hudo zanemarjen, popravili. — Protestu, katerega je vložilo več galiških samostanov zoper znano papeževo pismo pri gališkem namestništvu, se je odgovorilo tako, da vlada nima vzroka posredovati, ker je dotična reforma sklenjena bila po naj višji cerkveni oblasti v porazumljenji z najvišjo deželno vlado. —

Kupčijska kamora v Egeru (Hebu) je poslala v državni zbor za svojega poslanca pl. Plenerja ml. Vsako leto pride ta poslanec v mesto Heb in tam zabavlja zoper ministarstvo. Njegov govor prinaša „Eger Ztg.“ in je navadno zaplenjena tist dan potem, ko so ga povsod prebrali. A gospoda, ki je zjutraj izrekel svojo sodbo zoper „Eger Zeitung“, ta sodba nikakor ne moti, da se zvečer snide s poslančevimi častilci, kjer napiva o Plenerju, opoziciji drž. zbora. Nso sicer letos klicali: „Perceat Tassie“, a proslavljali so zvezo prebivalstva z vradništvom in složnost — v nasprotovanji sedanji vladi, od katere uradniki dobivajo svojo službo. — Svoje dni so v Eger pošiljali urednike pred delegirane porotnike,

da so bili bolj gotovo obsojeni, sedaj pa tam nekdanji ljubčki hrup uganjajo in hočejo preplašiti sedanjo vlado.

Vnanje države.

Iz Belega grada. Pri zadnjih volitvah izvoljene radikalce vlada ni poklicala v skupščino, ampak tistih 29, ki so za njimi dobili naj več glasov, in skupščina je odobrila (verifikovala) njih izvolitev, skupščina je tedaj sklepčna, in more delovati. Poletna sesija bode trajala naj dalje do 12. julija, potem pojde večina domov, čas žetve se bode začel in letos pričakujejo dobre letine.

Iz Berolina se javlja: Pri poslaniški konferenci v Carigradu bode zastopal Nemčijo: poslove vodja pl. Hirschfeld; Avstrijo: poslanec pl. Calice; Rusijo: poslovevodja g. Onov; Italijo: poslanec graf Corte; Francijo: graf Nouilles; Anglijo: lord Dufferin.

Državni zbor v Berlinu je zaključen do 30. novembra. Zasedanje v pomladi je bilo neplodno. Postav niso izdledali, razen da so dovolili nekaj naknadnega posojila, povišanje carinskega cenilnika so ovrgli z neznatno večino. — Postava o zavarovanju bolnih in obrtniška novela ste še daleč zadej, oziroma njih izdelovalci. Bismark je propal s samoprodajo tobaka, in zbor se je tudi izrekel zoper povišanje daca na tabak. Nove volitve so razpisane na 18. oktobra, osem dni poprej se bodo volili volilni možje. A gotovo še to ni.

Iz Pariza. Dan za začetek konferenci zarad Egipta še ni znan vradno, vendar se bode začela najpозnejše 26. t. m. Vsaka velevlast bode imela še jednega pooblaščenca pri konferenci. Porto še poskušajo nagovoriti za vdeleževanje konference, a dosihmal brez uspešno. Konferenca se je uže začela 22. t. m.

Iz Egiptovskega. Kar se javnega položaja tiče, to dosti govori, da se tujci dan na dan izaelujejo; štejejo jih že na 32.000. Zaupanja ni, pa ga le ni, naj se vradno zatrjuje, kakor hoče, ljudje ne prašajo ne za sultana, ne za namestnika kralja, niti za Anglijo in Francijo. Arabi in Derviš sta imela dovolj časa, da bi bilo ljudstvo pomirila. Stvar pa je nekeko taka, kakor smo s kraja sodili, Turčija na skrivnem podpihuje, Arabi-paša dela za njo ali pa tudi na videz zoper njo, a gotovo zoper namestnega kralja, Francije in Anglije se ne boji, ker ve, da te vlasti ne bote na svojo roko začeli; med tem se pa priprave za vojno nadaljujejo, in konferenca bode imela pred sabo izvršeno dejanje, fait accompli.⁴

Iz Aleksandrije 22. junija. Sultan je izrazil Derviš-paši svojo zadovoljnost o njega obnašnji, in ga je prosil, naj pregovori Arabi-pašo, da pride še pred prvo konferenco v Carigrad. (Konferenca se je sicer začela 22. t. m. a takrat pridejo na vrsto le bolj formalnosti, pravi začetek je 26. t. m.). Sultan je izrazil tudi Khedivu svojo zadovoljnost in je obljubil, da bode storil kar moč, da potrdi njemu veljavo. (Vidi se, da je sultan diplomat menda še bolj zvit, kakor so evropski diplomati, ki mu svete dajejo.

Izvirni dopisi.

Iz Škofje Loke, 22. junija. (Otroci.) Praznik sv. Alojzija je bil za loško mladino kaj vesel dan. Zjutraj že ob 5. uri so peljali gg. učitelji z g. katehetom dečke z zastavo proti Crngrobu, kjer so bili pri sv. maši in so se potem prav otročje razveseljevali. Je pa res Crngrob kaj pripraven za šolske izlete,

ker ima lep prostor in krasen razgled. Dobrotniki so skrbeli, da otroci niso bili lačni in žejni.

Komaj so se dečki v mesto povrnili, se je že pomikala druga vrsta proti Crngrobu; g. nunski katehet je peljal svoje učenke na razvedrilo, iz med katerih so bile nekatere posebno praznično oblečene, ker so prejele zjutraj prvo sv. obhajilo. Zdelo se mi je, da g. katehet nenavadno ponosno koraka za veselo mladino; menda mu je bila v spominu izvanredna pohvala, katero je g. deželni predsednik Winkler o nunski šoli pri kosilu na Štemarjih izrekel.

Ekrat je prišel nekdo v Loko, ki je imel škorne „meksikanarje“; kmalo je bilo obilo „meksikanerjev“ viditi. Nedavno je prišel v Loko drugi s fantastičnem slamnikom, kakor jih menda v Abrucih nosijo, in glej! že je viditi mnogo tega prečudnega pokrivala v Loku. K sreči so ljudje, ki one slavnike nosijo, prav nedolžni. Kaj se hoče! kar otrok pri otroku vid, hoče tudi sam imeti. Blagor jim, da zamorejo tako otročji biti. — kr. —

Iz Jesenic, 21. junija. (Veseli dan za otroke.) Dragi „Slovenec“! Gotovo se bodeš zavzel, da ti od naših goratih krajev kako naznanilo pride, ker se to po redkoma zgodi; vendar pa veže vsakega rodoljuba in kristjana sv. dolžnost, da se kaka lepa naprava ali slovesnost med svet razglasi ali naznani. Zato raj si tudi jaz štejem v dolžnost svetu naznaniti današno slovesnost, katera se je vršila pod vodstvom čast. gospoda kaplana Fr. Rozmaha, za šolsko mladino v dan prvega sv. obhajila. —

Danes o polu šestih zjutraj je bila že vsa šolska mladina v šoli, in kar jih je bilo za prvo sv. obhajilo odločenih, so imeli vsak svojo svečo v rokah in lepe šopke privezane na svečah, dekleta so bile v belih oblekah, lepo okinčane in vsaka je imela venec na glavi. Iz šole so šli par za parom v lepi procesiji v cerkev, spremljevani z zastavami in med pritrkavanjam zvonov; ko so prišli v cerkev so se vsi otroci odločeni za prvo sv. obhajilo vstopili pred krstni kamen ter ponovili krstno obljubo, po narekovanju čast. gosp. kaplana. Potem je bila slovesna sv. maša, med katero so g. kaplan tako ginljivo pridigovali, da je vsakega vernega poslušalca globoko v srce ginilo, kar so pričali obrazi, na katerih se je marsikaka solza vtrinjala. Po zavživanji so bili otroci obhajani, in končno je bila zahvalena pesem, potem pa so molili gospod voditelj še sv. križev pot z otroci ni so šli zopet v lepi procesiji v šolo, in od ondot pa skupaj v tako imenovane Šrajove toplice, kjer so bili pogosteni, in končno od čast. gospoda kaplana obdarovani z obhajilnimi spominki, podobcami in še drugimi rečmi. Za vse to se prisrčno zahvaljujem gosp. kaplanu v imenu obdarovanih otrok, in pa vseh onih staršev, katerih otroci so bili med obdarovanimi.

Gotovo se bodo otroci spominjali še v sivi starosti te vesele slovesnosti in dne prvega sv. obhajila.

Tudi vsi odrašeni, posebno starši, kateri so se vdeležili te lepe slovesnosti, se bodo spominjali tega dneva ves čas svojega življenja, ker vsak je rekel, da tako obilnega veselja se še ne spominjajo na Jesenicah. In tudi jaz, akoravno že čez 20 let stanujem tukaj nisem še doživel tako veselega in slovesnega dneva za otroke in starše kakor ravno danes. J. P.

Iz Vipave, 22. junija. († Prečast. g. Grabrijan.) Zopet je Sloveaska domovina zgubila enega svojih zvestih, zaslužnih sinov. 22.

t. m., ob ¼5. uri zjutraj zdihnil je gospod Grabrijan Juri, Vipavski dekan, vitez Frau-Josipovega reda 82 let star svojo blago dušo. Rajni bil je uzor pravega iskrenega narodnjaka. Poznal je reve človeške in po moči tudi vsakemu pomagal. Zato je pa tudi marsikter Vipavec, ko je smrt gospoda dekana zvedel, zdihnil: Očeta smo zgubili. Kar je storil, delal je po geslu: Vse za vero, narod in cara! Toliko za zdaj.

Iz Motnika, 15. junija. (O požarih.) Večkrat sem mislil zavoljo opreznosti ognjakaj v časnike pisati, pa časa ni bilo, dokler si ga nisem vzel. Danes, ko sem prebral vvodni članek „Slovenca“ št. 65, vzel sem na njega prošnjo koj pero in papir v roke, da tudi kot zastopnik požarne zavarovalnice svojo misel povem, ker, ako je dosti požarov, nimajo nobene koristi zavarovalnice, kakor tudi ne pogorelci.

Pri nas v Motniku (kakor tudi drugje), je velika nevarnost, ko bi nastal ogenj, ko so poslopja večidel s slamo krita; pa dobro je, da so stanovniki posebno oprezni na ogenj, in imamo srečo, da zgodovinsko večjega ogoja nimamo tukaj zabilježiti. Pa nevarnost je velika leto za letom, ker so stanovniki ubožni, in ima malo kateri poslopja zavarovana. Pred 20 letmi tukaj niso smodek prodajali, sedaj pa jih prodajo mnogo, ko jih pobalini in smrkovci žgó gori in doli po trgu, v splošno nevarnost zarad ogoja; na obeh straneh so hiše s slamo krite, sem in tje je mnogo užigovalne šare, kjer se lahko od smodke ogenj odluči in ga veter lahko v kako užigovalno šaro zatrosi. Pa tudi nepokrite pipe so sedaj ljudem bolj navadne ko pokrite, ko se očitno na opreznih nevarnih krajih iz njih kadil; iz nepokritih pip pa se lahko, lahko ogenj zatrosi in prouzroči strašno gorje! Pravijo, da so nekaj žandarji gledali, da se ni kadilo iz odprtih pip po vasi, v skednih in vislih (na podu in parni); in bil je z zaprom kaznovan, kdor je bil na imenovanih krajih z gorečo pipo v zobeh zasačen. Bilo je tedaj manj požarov, kar nam stari časniki pričajo; žandarji pa zdaj navadno sami kadé smodke. Da bi se večjim nesrečam v okom prišlo, naj bi vlada skrbela, da bi se smrdljivo kadilo podražilo, saj zmerom denarja primanjkuje; manj se bo potlej smodek pokadilo, ko si jih ne bo mogel vsak pobalin kupiti. Porok sem državi, da pri smodkah ne bo manj dohodkov imela, ako bodo tudi dražje.

Pa tudi naj bi oblasti skrbele, da bi se na očitnih, nevarnih krajih smodke ne žgale in tabak ne kadil. Posebno sedaj, ko pride na vrsto spravlanje sena na visli, mlatev in prosena metev; okoli takih delalcev naj bi hodili žandarji kakor okoli tatov gledat, ali nima kdo goreče pipe v zobeh, pa tudi žepe naj bi pregledovali, da bi ne imeli mlatiči in senosušivci užigovalnih klinčkov v žepih, kjer se lahko v klajo zatrosijo in v nemó. Večkrat sem čul gospodarje, da so velevali pri mlatvi in suhem senu ne kaditi, pa brezmišljenim delalcem je to bob v steno. Mlatev in metev po noči naj bi se kar je mogoče odpravila, posebno pa nevarna svečava s petrolejem; če se se mora že pri luči delati, naj se vzame repično ali kako drugo domače olje v zaprti svetilnici. Proseni metev pa je ljudem po noči uravno in fizično škodljiva, s svojimi brezmišljenimi navadami, zato naj bi se odpravila, kjer je v navadi.

Po vaseh naše okolice nimajo gasilnic, ker se jim predrage zdijo in so tudi vasi preubožne, da bi si jih omislile. Pa še boljši

sredstvo si družiti na omisli, ako ima pri vsakem dimniku čeber vode, ki se lahko rabi, ako pride nevarnost. Nobeno poslopje bi pa tudi ne smelo biti brez dolge lestve, ki bi do slemena segala in visela zadej na steni ali zidu; ako pride ogenj na streho, se lestva po koncu na streho postavi, gasilci se spravijo gori in vodo v domačih lesenih posodah podajajo iz roke v roko; za dvakrat vem, da so gasilci na podoben način ogenj ubranili.

Pravijo, da so že sem in tje večkrat z zabeljo zažgali. Ako se zabelja v ponvi užgè, ne sme se voda v njo vlti, pokriti se mora marveč s plehastim pokrivalom; še bolje pa je dobro zamazana debela platnena ruta, ali kuhinski predpasnik, da se čez ponov vrže in tako zabelja zažari. Če se voda v gorečo zabeljo vlije, se zabelja (pleme) vtrga ter pod velbam (obokom) po kuhinji leta, dokler si po dimniku prostora ne najde, da na streho zleti, in ako je ta slamnata, je koj rudeči petelin na nji. To ve nektera gospodinja in kuharica, pa vsaka gotovo ne, zato naj si to vsak dobro zapomni, ki ima v kuhinji opraviti.

S Svete gore nad Savo, 20. junija. Nove orglje smo dobili za romarsko cerkev Matere Božje na Sveti Gori za Savo; postavili so jih gg. Ig. Zupan in sinova iz Kroke na Gorenjskem. Orglje imajo 13 spremenov (pevajočih), dva manuala in eden pedal. Manualni obseg od c-f 54 tonov, pedalni od c-d 27 tonov.

Spremeni: I. Manual: 1. Principal 8' od G. v obraz postavljen iz čistega cina. 2. Bourdon 16' iz lesa. 3. Flöte 8' iz lesa. 4. Gamba 8' iz cina 10 lot. (prva osmica iz cinka). 5. Gemshorn 4' iz cina 10 lot. 6. Octava 4' iz cina 10 lot. 7. Mixtura 2³/₄' iz cina 10 lot. — II. Manual: 8. Flöte-barmonque 8' iz lesa. 9. Aeoline 8' iz cina 10 lot. 10. Dolce 4' iz cina 10 lot.

Pedal: 11. Subbass 16' iz lesa. 12. Violon 16' iz lesa (akzstčno sestavljen). 13. Octavbass 8' iz lesa.

Zbiralniki: 1. Manual-Coppel. 2. Pedal-Coppel. 3. Piano. 4. Mezzo-forte. 5. Fortissimo. 6. Collectivschweller.

Glas polnih orgelj je veličasten in mogočen, prijetna in močna intonacija daje orgljam jako prijeten in čist glas, v skupnosti je uglasba prav dobra, kakor tudi dispozicija dobro izvoljena. Posamezni spremeni dobro služijo predpisanemu značaju. Gamba je po premikajočej (pri drugih orgljah se ne vidi jednako narejene) bradi intonirana natančno v posnemo njenega značaja, posebno prijetno in mило se glasi Aeoline, največji pianissimo fin in miloben, jako karakieristično zadet, kakor tudi fis-harmonika pohvalno lepa in prijetna. Drugi vsi spremeni, kakor principal, bourdon, octava, gemshorn, mixtura, so na podlagi 75 m. m. sapne sile zelo močno intonirani, flöte 8' celo premočno, v odgovarjanju so spremeni precizni, kakor tudi skupne orglje. Posebno pohvalno je omeniti praktične vredbe zbiralnikov s katerimi se menjavanje: piano, mezzo-forte, in fortissimo tako hitro vrši, da človek komaj orglavca opazi, kdaj isto stori, pri vsem tem ostanejo pa registrova grabišča mirna. Collectivschweller, oziroma cresc.-decrec. vajenemu organistu dobro služijo, ker zamore brez motenja pri igri od najbolj tihega spremena do vse-moči glas naraščati pustiti, ali pa zopet odpadati.

Izdelava: zunajna oblika je okusna, tako da solidna natančna izdeljava naredi prijeten vtis na opazovalca, ako si ogleda pošteno robo in vestno notranjo izdeljavo. Mehanika je vsa

iz železa (lakirano), vse se premiče in vrtil na mesingu; (gledé na silno mokro in vlažno cerkev je mehanika na vseh udih kožne oblage prosta in v naj rahlejši tek spuščena) tako tudi copuli manualna in pedalna sta iz železa, da ne bi vlažnost kaj vplivala in gladko igranje zadrževala, ker nove orglje po zimi jako rade to neprijetno rolo igrajo. Posebno zanimiv je kegelladen, to je četrta prikazen od te firme v naših krajih, to se lahko prepriča, koliko bolja in stanovitejša je ta nova sestava od stare, vse se dá tako hitro in ročno narazen vzeti. Količkaj umeven organist si pri novejši sestavi veliko lažje sam pomaga kakor pri starejši, za regulirati vprevljena je z vijaki. Meh narejen je po najnovejši metodi z notri ven tekočimi gibami, uravnana sapa je mirna, ravnalo polnita dva sesalnika, ročno za goniti.

Igralniki so okusno izdelani, organistu služijo vse jako priročno, odpiranje spremenov se vrši začudno gladko in lahko, igra na obeh manualih kakor pedalu zelo pripravna in lahka, sploh vse je hvale vredno, kar gg. Zupane samo priporoča; da pridno napredujejo, to so pokazali zopet pri teh orgljah, katere se nam postavili v splošno zadovoljnost. Poskušatelj orgelj, gosp. Anton Förter, stolni kapelnik v Ljubljani, orglje pohvalno odobruje in se izreka, da je cena tem orgljam nizka.

Matiya Absec, administrator.

Domače novice.

V Ljubljani, 24. junija.

(O vitezu Schneidu) piše „Politik“ 20. t. m.: Odlikovanje viteza Schneida, ki se mu je podelil naslov vladnega svetovalca, bode pri českich poslancih gotovo zbudilo odkritosrčno veselje. Vitez Schneid je eden najbolj simpatičnih poslancev desnice in odkritosrčen prijatelj in častilec naroda českega. Prijazne razmere med českim in Hohenwartovim klubom so deloma zasluga njegovega tihega, pa silno koristnega parlamentarnega delovanja in izvanredne posredovalne nadarjenosti njegove. Odkritosrčno želimo, da bi se zdravje gospoda vladnega svetovalca že skoraj tako zboljšalo, da bi mu bilo mogoče se v prihodnji sesiji zopet vdeleževati sej državnega zbora.

(Trgovci ljubljanskega mesta) zborujejo v nedeljo 25. junija ob 11. v mestni dvorani pod predsedništvom gosp. predstojnika Aleksandra Dreo. Na dnevnem redu je: 1. Poročilo predstojništva: a) o poslovanju l. 1881, b) o gospodarenju l. 1881, c) o premoženju k sklepu l. 1881. 2. Poročilo pregledovalnega odbora o pregledu računskih sklepov za l. 1881. 3. Na sveti predstojništva: a) proračun za l. 1882, b) sprejem treh tukajšnjih trgovskih hiš za ude v zbirališče. 4. Volitve treh pregledovalcev računa za 1882. 5. Nasveti udov zbirališčnih (Konfisciran) je bil 21. t. m. „Sl. Narod“.

(Mestna odbornika dr. Keesbacher in Leškovic) sta prostovoljno izstopila iz mestnega odbora. Na njino mesto prideta dva narodna mestna odbornika.

(Služba adjunkta na vinorejski šoli na Slapu) je razpisana z letno plačo 800 gl. in prostim stanovanjem. Prošnje vlože se naj do konca julija pri deželnem odboru. Službovanje prične se s 1. oktobrom.

(V pravdi dr. Suppana zoper „Südsteir. Post“) v Celji so porotniki odgovornega urednika gosp. J. Leona krivega spoznali in sodnija pod predsedstvom g. Heinricherja ga je obsodila na 3 mesece zapora in 150 gl. izgube na kavciji. Obširneje poročilo o obravnavi prihodnjč.

(Točo in nevihto) smo imeli včeraj že večer

ob 1/2 8 v Ljubljani. K sreči je toča le prav malo časa padala med dežjem in menda ne preveč škodovala. V četrte ure bilo je nebo zopet jasno kakor prej.

Razne reči.

— † Preč. g. Jurij Grabrijan, vipavski dekan in častni kanonik pa vitez Franc-Jože fovega reda, zlatomašnik itd. je po dolgem bolehanji v četrtek 22. t. m. zjutraj umrl. Rojen je bil 22. marca 1800 v Adlešicah na Dolenjskem, za mešnika posvečen pa 27. avgusta 1825. Ranjki je veliko let kot duhovnik pastiroval v Vipavski dolini, najprej v Šturiji potem v Vipavi, in si je posebno prizadeval tudi za povzdigo gmotnega stanja doline vipavske. Bil je najstarejši ud ondotne kmetijske podružnice in kot deželni poslanec si je pridobil največji zasluge za vinorejsko šolo na Slapu, ktera ga sme toraj po pravici imenovati svojega posebnega pospeševalca. Pogreb je bil danes. R. I. P.

— Zaslужenju venec. V petek 16. t. m. so na Dunaji na središčnem pokopališču slovesno odkrili spominek „Fürtra“ potem je bil shod „Commers“ v pivarni v Švehat. K sklepu so se fantje društva „Alba in Sampija“ med sabo stegli. — Ali ni to prav primeren sklep taki svčanosti?

— Risarska šola v Išelnu (Gorenje Avstrijsko) je blizo propada. — Utencev ima še 7. Od kraja jih je bilo 80. Veliko upanja so stavili na to šolo, nekaj časa so jo pestovali in nedovali, ali sedaj, ko so mislili, da si bode že sama pomagala, hoče opešati. Samo s šolo še ni vse opravljeno, dasiravno sedanji čas naj več pričakujejo od šol, pokaže se vendar, da tudi obrtnijske šole ne morejo povzdigniti obrtnije, ako manjka drugih pogojev za razcvitanje.

Štev. 9446.

Razpis službe.

Pri tukajšnji mestni straži se služba stražmeštra ali stražniškega načelnika oddaje.

Letna plača te službe znaša 500 gl. in je združena z njo pravica do provizije in do službene obleke.

Kdor hoče za to službo prositi, mora dokazati, da je popolnem zmožen slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisanji.

Na prošilce, ki so v žandariski ali policijski službi vedeni, se bode posebno oziralo.

Prošnje s priloženimi dokazili je do 15. julija t. l. pri mestnem magistratu izročiti.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 17. junija 1882.

(2)

Župan:

Grasselli.

Dober kup

ure.

Jaz pošiljam uro proti poštnemu povzetju, in komur ura ni všeč, dam denar nazaj. Tedaj je kupčija brez nevarnosti.

- 1 cilindar ura iz srebernga niklja z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.
- 1 ura na sidro iz srebernega niklja z verižico, prej 15 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.
- 1 srebrna remontoir Washington ura z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.
- 1 srebrna ura na sidro s patentiranim kolesjem in verižico, prej 25 gl. 11 gl. 25 kr.
- 1 zlata ura za gospe, prej po 40 gl., zdaj po 20 gl. z verižico okoli vratu.
- 1 z lata remontoir ura prej po 100 gl., zdaj po 40 gl. (5)

Jamstvo za pet let.

F. H. Fromm, urar

na Dunaji. Wien, gegenüber der Wollzeile.